Среща на кипърска земя

Със свое място, с талант и искреност

При поетесата Ели Пеониду

Познавахме я от международните срещи на писателите в София от книгите ѝ, издадени на български език. Познавахме я като поет, преводач, поклонник на българската поезия, борец за мир. Опознахме я и чрез последната ѝ книга — преводи на поезията на Гео Милев на гръцки. Опознахме я още повече през приятната топла вечер в Лимасол на брега на морето, когато Ели Пеониду с много топлота ни разказа за своите български приятели, за семейството си, за творчеството, за трагедията и борбата на своя народ. И вече тук в София си припомнихме нейното изказване на първата международна писателска среща: „Нашите езици, нашите възгледи за света, нашите философии може би се различават. Нашите лични творчески почерци също са различни. Целта обаче на всички участници е една и съща — да запазим от унищожение този топъл подслон на човечеството — нашата планета." И макар разговорът ни да бе продължителен и да скачаше от тема на тема, той с това и завърши. Защото не можеше да бъде другояче тук, в Лимасол, където се е родила Кипърската комунистическа партия, където е и своеобразното средище на духовния живот на републиката. Където живее и твори една от видните фигури в този живот — Ели Пеониду. Нейната визитна картичка би могла да бъде съвсем кратка: родена през 1940 г. в Лимасол, поетеса, авторка на стихосбирките „Длан, отворена към слънцето", „Часовете на Никозия", „Земята на Кипър", „Цикълът на обвинението" и др. Превежда от български.

● Нека започнем нашия разговор оттук и да ви върнем назад в годините, когато нашите читатели за първи път са видели името Ели Пеониду под стихотворение, публикувано във в. „Народна младеж". Сега ние можем да им кажем, че тя е извървяла дълъг и сложен творчески път. Той има много измерения — книгите...

— Скоро ще станат осемнадесет години, откакто стъпих на българска земя. Там се омъжих и тъй — във вашия вестник — е публикувано първото ми стихотворение. Дори хубавата дума „благодаря" (аз имам такова стихотворение) е бедна, за да изразя и благодарността, и любовта си към България. Отчасти те са в стиховете ми, в книгата „Под едно небе", която написахме заедно с Кольо Севов. В нея аз говоря от името на човека, който се е запознал отдавна с България и следи нейното бързо развитие. И по-специално — в сферата на културата. Не вярвам в света да има друга страна, която всяка година да прави международни срещи на писателите, международни срещи на деца, занимаващи се с изкуство. Това показва, че българите са гостоприемни и че обичат културата — основата, за да се върви напред. Сега, когато говорим за нейната 1300-годишнина, ние, приятелите на България, също се гордеем. А книгите... От 1963 година досега те са 11 — поезия, проза, за деца, преводи. Последната е с преводи на Геомилевата поезия. С нея се запознах още в София, запознах се и с дъщеря та на Гео Милев — Леда. Тя много ми помогна да навляза и да обикна българската литература. У вас има издадена моя книга, а сега ще излезе още една. Тя е за деца, в нея (под формата на приказка) аз разказвам за трагедията на Кипър. Казва се „Двамата братя и черната ръка". По нея нашият национален театър направи спектакъл, който премина при много голям успех. В тази приказка се говори за международния империализъм. И хубавото е, че децата разбират това.

● Навярно още живеете с вълненията от преводите на стиховете на Гео Милев! С какво според вас те ще допаднат на кипърската младеж!

— „Септември" е най-силното, изразително и представително произведение на поета, но аз вярвам, че и другите стихове на Гео Милев ще се харесат у нас. Това е поезия интелигентна, силно въздействуваща... И много трудна за превод. Над книгата работих шест месеца и преработвах превода пет пъти...

● И при вас се забелязват три феномена — поетесата, общественичката и майката Ели Пеониду...

— Разбирам ви... Вярвам, че един човек, който живее в нашата епоха трябва да има антени за всичко. Още повече, когато този човек е творец. Не бива да оставяме проблемите да ни затрупват. Например кипърският проблем — изминаха седем години, а през тях толкова много неща станаха в света, че ние като народ, ако не правим всичко възможно, светът ще ни забрави. Така е и в личния живот. Много длъжности трябва да изпълняваме, за да живеем. И макар това да уморява, пред почитам да се уморявам, но да живея по този начин.

● Известно е, че жените силно обичат и силно мразят. Нещо повече — когато мразят — трудно прощават. Какво бихте простила вие и какво не!

— Мога да простя всяка човешка слабост. Но когато тази лична слабост засяга обществото, човечеството — не! Великодушните хора не прават необмислени неща, не проявяват опасно своята слабост. Във всекидневието има много примери за противното — глупостта например, малките душици...

● А какво поетесата би искала да притежава от нея дъщеря ѝ и какво не!

— За съжаление тя е взела вече и доброто, и лошото. Най-важното, което взе, е независимостта. Аз обичам у хората да има свобода на мисленето, да не се чувствуват длъжни да правят компромиси в ежедневието.

● Трудно ли е за една жена да бъде поетеса в Кипър. Бихме ви попитали и така: полезно ли е да си поет на своето време или да си революционер!

— В Кипър е трудно и на мъжете, и на жените да бъдат поети. В нашите условия полезно е да си революционер. Сега при нас не може да се пише, без да се разказва за трагедията на нашия народ. А красотата, която ни заобикаля, прави тази трагедия още по-силна?

● Знаем, че кипърският народ има прекрасни мъдрости. За коя най-често си спомняте! И може ли да се каже, че има те някакъв девиз!

— Да не преминава времето... Без да го използувам. Да присъствувам във времето. Човек може да живее няколко живота за едни и същи години — зависи с какво ще ги изпълни! А мъдростта... „Красотата не винаги е израз на количество, а на качество".

● Как бихте оценили ролята и мястото на българската литература на Балканите!

— Това е литература, която стъпва здраво на земята, която е в борбите на народа, литература, която идва от корените на земята. Тя вълнува, защото е реалистична, а не абстрактна. Вярвам, че народ, който държи културата в своите корени, той е силен, той върви правилно.

● Може би има нещо — най-важното! за всеки поет!...

— Да има свое място. Да говори за проблемите на своя народ. Такъв пример е и Гео Милев. С него започнахме нашия разговор, мисля, че е добре, като завършваме с него. И като добавим още — талант и искреност!

Никозия — Лимасол — София
Йото КРЪСТЕВ
Валентин ДАНЕВСКИ
(наши спец. кор.)

„Септември" — под това заглавие съвсем наскоро в Кипър бе пусната в продажба книга със стихове на Гео Милев в превод на Ели Пеониду.

AS1.182